

райні") двадцять років тому: "Рідна мова, бувши занедбаною, нині потребує енергійної підтримки. Чи треба нагадувати, що виправляти становище маємо негайно, національна мова не повинна бути зневаженою, охороняти її слід і державними актами". На жаль, як виявилося, потрібно, бо ж не справдилися сподівання великого поборника української мови, що це буде робитись "послідовно, чесно й справедливо" [7, с. 78].

Олеся Терентійовича тривожить, що не всі розуміють (а є й такі, що не хочуть розуміти), що для України її духовність, мова, література — це "останній рубіж самозахисту, остання надія відстоюти себе перед агресивними силами зла" [1, с. 524].

Можна ще й цитувати Олеся Гончара, для якого мова — це незнищена сила народу, його незнищений дух.

Насамкінець наведемо ось це висловлювання: "Мова для нас, українців, — це не тільки засіб спілкування. За сучасних обставин вона щось значно більше! Для нас мова — й пам'ять, і честь, і гідність для народу нашого, мова — це саме життя".

І сьогодні ці Гончареві слова, як ніколи, актуальні.

Список використаної літератури

- Гончар О. Щоденники : у 3 т. / Олеся Гончар ; упорядкув., підготов., текстів, ілюстр. матеріалу та передм. Валентини Гончар. — К. : Веселка, 2004. — Т. 3 (1984—1995). — 606 с.

УДК [06.05.:811.161.2](477)

Це дуже символічно, що премію імені Олекси Гірника, засновану Лігою українських меценатів і Фондом його імені "Українським дітям — українське слово", традиційно вручають 21 лютого, що за рішенням Генеральної конференції ЮНЕСКО десять років тому було оголошено Міжнародним днем рідної мови (в Україні цей день відзначається з 2004 року відповідно до підписаного тодішнім Президентом України Леонідом Кучмою Розпорядження від 14 лютого 2004 року № 34 "Про відзначення Міжнародного дня рідної мови"). Нагадаємо, що згідно з Положенням про премію імені Олекси Гірника, її присуджують за "значні успіхи в національно-патріотичному вихованні дітей, прищеплення їм патріотичного ставлення до української мови".

Олекса Гірник показав нам приклад, як треба любити рідну мову, свою Вітчизну. Український патріот з міста Калуш у ніч з 21 на 22 січня, напередодні 59-ї річниці Акту Злуки, спалив себе на могилі Тараса Шевченка на знак протесту проти політики зросійщення України й українців. За радянських часів його ув'язнювали двічі за політичними мотивами, тобто "за Україну". Міг він у концтабір потрапити і втретє, адже своїх проукраїнських поглядів не змінив, чого й не приховував. Але вибрав інший шлях — самоспалення, аби: "освітити душі українських патріотів вогнем непокори і закликати їх до боротьби", про що написав у листівках, саморуч виготовлених і розкиданіх на Чорній горі

Серед цих патріотів виявився й його рідний син Євген, удостоєний високої просвітницької нагороди — медалі "Будівничий України". Нею нагороджено й президента Національної радіокомпанії України Віктора Набrusка, який також став лауреатом премії імені Олекси Гірника. Крім нього, її на святі з нагоди Міжнародного дня рідної мови, що відбулося 21 лютого в Українському домі, було вручено літератору Василю Бабію, письменникові, головному редакторові чернігівської газети "Гарт" Дмитрові Іванову, літературознавцеві, ректорові Кіровоградського педагогічного університету імені В. Винниченка Григорію Клочеку, на-

- Гончар В. Записники Олеся Гончара (Голос його душі) / Валентина Гончар // Щоденники : у 3 т. / Олеся Гончар; упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалів та передм. В. Гончар. — К., 2002. — Т. 1 (1943—1967). — 455 с.
- Регідайлло Н. Берегти людське в людині / Надія Регідайлло // Вісн. Кн. палати України. — 2008. — № 10. — С. 40—44.
- Гончар О. Т. Цвіт слова народного / Олеся Гончар // Письменницькі роздуми : літ.-критич. ст. — К. : Дніпро, 1980. — 314 с.
- Гончар О. Щоденники : у 3 т. / Олеся Гончар ; упорядкув., підготов., текстів, ілюстр. матеріалу та передм. Валентини Гончар. — К. : Веселка, 2002. — Т. 1 (1943—1967). — 455 с.
- Гончар О. Т. Чим живемо: На шляхах українського Відродження / О. Т. Гончар, упоряд. В. К. Коваль, ред. В. В. Біленко. — К. : Рад. письменник, 1991. — 382 с.
- Гончар О. Т. Рідній мові — шану всенародну / Олеся Гончар. — Там само.
- Гончар О. Щоденники : у 3 т. / Олеся Гончар ; упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. Валентини Гончар. — К. : Веселка, 2008. — Т. 2 (1968—1963). — 607 с.
- Гончар О. Т. Феномен незнищенності : слово на відкритті Установчої конференції Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка 11 лют. 1989 р. / Олеся Гончар // Чим живемо : На шляху до українського Відродження / упоряд. В. К. Коваль, ред. В. В. Біленко. — К. : Рад. письменник, 1991. — 382 с.

Матеріал підготувала

Надія Регідайлло,

завідувач відділу наукового редактування
бібліографічної інформації Книжкової палати України

Духовний скарб народу

родній артистці України Неонілі Крюковій, заступників директора Дирекції мистецьких програм Національної радіокомпанії України (радіоканал "Культура") Світлані Короненко, мистецтвознавцеві Ларисі Масенко, голові Всеукраїнського об'єднання "Чорнобиль-Допомога" Віктору Топілку.

На прикладі української мови ми можемо переконатися, наскільки актуально є питання захисту рідної мови. Адже й на вісімнадцятому році незалежності України мова її титульної нації не стала, попри декларації, державною у своїй державі. Чого варти тільки намагання зробити російську мову другою офіційною — влаштований її прібічниками три роки тому "парад мовного суверенітету".

Що й говорити, захист рідної мови — проблема величезного значення. Пошлемося на дані, оприлюднені ЮНЕСКО. Половина із шести тисяч живих мов світу, що існують нині, перебуває на межі зникнення, 96% з них послуговується тільки 4% населення. 80% африканських мов не мають писемності. Щорічно вимирає десяток мов, і ця тенденція у майбутньому посилюється.

В інформаційному суспільстві з його багатством технологій, глобалізацією мовам національних меншин стало ще "незатишніше", адже мова, не представлена в Інтернеті, "не існує" для сучасного світу. Так-от 81% його сторінок опубліковано англійською. Дуже "відстають" німецька й японська мова, що займають другу сходинку: кожна по 2%, по 1% — французька, іспанська і скандинавські мови. Решта усіх мов (і наша українська, на жаль, також) становлять 8% веб-сторінок. Ось така сумна статистика.

"Мови — мають значення!" — такий простий і водночас значущий девіз Міжнародного року мов, який старував торік у Міжнародний день рідної мови і закінчився 21 лютого нинішнього року. Мета цього заходу, оголошеного ООН — пропагувати "єдність у різноманітті", а також міжнародне порозуміння через багатомовність, яку, як зазначив заступник Генерального секретаря ООН з питань

зв'язків з громадськістю та інформації і координатор багатомовності Кійо Акасака, Організація Об'єднаних Націй сприймає як засіб пропагування, захисту та збереження різноманіття мов і культур по всьому світі, усвідомлюючи важливість спілкування із народами їхніми різними мовами.

За ініціативою "B@bel", ЮНЕСКО створило портал, який дає можливість національним меншинам, що перебувають у несприятливих умовах, дістати доступ до освіти й знань людства. ЮНЕСКО надає допомогу країнам, які хочуть зберегти своє культурне різноманіття, забезпечуючи якісне вивчення мов національних меншин. Програма MOST

сприяє рівності між різними етнічними групами, прагнучи запобігати етнічним конфліктам.

Кожна мова самобутня і відображає менталітет і звичай народу. Так само, як ім'я, людина отримує рідну мову від матері в дитинстві. Вона, будучи духовним скарбом, формує нашу свідомість, збагачує закладеною в ній культурою.

Матеріал підготувала
Наталія Даценко,
науковий співробітник відділу інформаційних систем
Книжкової палати України

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК 027.53:61](477.51)(092)

Наша професія... Якою вона бачиться в очах наших читачів? Не секрет, що більшість з них вважає себе повністю обізнаними у цьому напрямі й портрет бібліотекаря постає в їхній уяві в спрощеному вигляді. Беручи книгу чи журнал в бібліотеці та працюючи в читальному залі, вони бачать тільки верхівку величезного айсбергу, основа на маса якого знаходиться під водою. Безумовно, формування світогляду наших читачів у бібліотечно-бібліографічному

напрямі залежить саме від нас, бібліотечних працівників. Якщо ми творчо, з натхненням і любов'ю робимо все, щоб кожен наш користувач вийшов задоволеним із стін бібліотеки, то професія бібліотекаря діамантом засяє в його очах. І таких подвижників бібліотечної справи, хвала Богу, в нашій країні немало. Серед них достойне місце займає і директор Чернігівської обласної наукової медичної бібліотеки Надія Дмитрівна Яременко, яка все своє життя присвятила бібліотечній справі, примножила її здобутки і внесла свої неповторні штрихи.

Народившись 16 березня 1954 року в с. Каменево Лівенського району Орловської області, дівчина зі своїм молодшим братом рано залишилась без батька. Мати, вчителька середньої школи, сіяла в дитячі душі все те добре і вічне, що робить нас людиною. Волею долі сім'я переселяється до Криму, де під впливом теплого південного морського вітру та лагідного сонячного проміння формувався характер майбутнього бібліотечного професіонала. Але судженого знайшла на Чернігівщині і після закінчення Київського державного інституту культури в один із днів далекого 1976 року вперше переступила поріг Чернігівської обласної наукової медичної бібліотеки, навіть не підозрюючи тоді, що саме робота з медичною книгою і медичними працівниками стане справою всього її життя. Тоді керував бібліотекою також великий професіонал своєї справи Матвій Матвійович Дуля, який, маючи дві вищі освіти — медичну і бібліотечну, перевагу віддав останній, хоча медичні знання зробили її більш вагомою і затребуваною.

Почавши зі сходинки простого бібліотекаря, Надія Дмитрівна піднімалась все вище і вище і коли стала завідувачкою методичного відділу бібліотеки, то працівники мережі медичних бібліотек області, відчули подих свіжого віт-

Наша професія в особистостях

ру в своїй роботі. Надія Дмитрівна їх завжди наставляла: "Імідж вашої бібліотеки залежить не від фінансування, не від головного лікаря вашого закладу, а саме від вас. Беріть активну участь у житті лікарні, несіть потрібну інформацію кожному лікарю, кожній медсестрі і ви побачите, що станете найповажнішою людиною у колективі". Вона боролась за кожну бібліотеку, коли були найтяжчі часи тотального скорочення. Всі надовго запам'ятали цікаві семінари та конференції, які проводила Надія Яременко для бібліотекарів обласної мережі. Особливо запам'ятається творчий вечір з участию медичних та бібліотечних працівників Чернігівщини, які пишуть художні твори — романі, повісті, вірші, пісні.

2002 рік став особливим для Надії Яременко. Саме тоді її було призначено на відповідальну посаду директора бібліотеки. Керувати колективом — робота наскільки цікава, настільки і складна. У кожного свій характер і відповідальна ділянка роботи. До речі, у спадок Надії Дмитрівні від свого попередника дістався вміло сформований колектив високо-професійних спеціалістів, які працюють у бібліотеці не один десяток літ. Для неї колектив — не якесь абстрактне поняття, а за ним вона бачить кожну живу людину з її заслугами і недоліками та нагальними проблемами. Всі проблеми вирішуються позитивно, кожному вона йде назустріч, бо усвідомлює, що на роботу люди йдуть з радістю, як в рідний дім, де можна розділити і смуток, і радість.

Зайнявши відповідальну посаду, Надія Дмитрівна розуміла, що в епоху інформаційного бума, загальної комп'ютеризації, Інтернету, на друкарських машинках далеко не зайдеш. До речі, на той час бібліотека мала один-єдиний старенький комп'ютер, де був започаткований електронний каталог. Але, якщо людина чогось дуже сильно прагне, вона завжди добивається поставленої мети. Надія Дмитрівна зуміла шляхом зразкового обслуговування читачів, виданням краєзнавчих покажчиків, публікаціями в пресі, інформаційною роботою довести керівництву обласного управління охорони здоров'я, що економити на здоров'ї жителів області, котрі готові довірити своє здоров'я в першу чергу лікарю, який йде в ногу з останніми досягненнями медичної науки і техніки. Їй вдалося добитися за порівняно короткий час повної комп'ютеризації кожного робочого місця, створити свою веб-сторінку в Інтернеті, де розміщується електронний каталог, інформаційні списки нових надходжень, наукові праці медичних працівників Чернігівщини, новини медицини та календар знаменних дат з історії медицини Чернігівщини. Останнім часом бібліотека увійшла до корпорації медичних бібліотек України по розпису та предметизації